

Lawbooks

Inleiding Privaatrecht 1: Verbintenissenrecht | Stappenplannen
2020 – 2021

VOORWOORD

Beste student(e),

Dit boekje bevat een aantal overzichtelijke stappenplannen voor het vak Inleiding Privaatrecht 1: Verbintenissenrecht. Veel leerstukken binnen het privaatrecht kunnen eenvoudig uitgelegd worden door middel van een stappenplan. Onze stappenplannen bevatten de vereisten die je op je tentamen af moet gaan om in aanmerking te komen voor de volle punten.

Bestudeer deze stappenplannen nadat je de stof goed begrijpt! Als je de theorie en de achtergrond van de voorgeschreven leerstukken overslaat, zullen sommige punten onduidelijk voor je zijn. Het volstaat dus niet om alleen deze stappenplannen door te nemen. Voor de optimale voorbereiding raden wij je aan om ook gebruik te maken van de Lawbooks samenvattingen en het oefenpakket.

Lawbooks wenst je veel succes tijdens het lezen en een prettig cursusverloop.

Met vriendelijke groet,

Team Lawbooks

PSST... HOU JE VAN KORTING?

Sluit dan een abonnement af op Lawbooks! Je krijgt alle samenvattingen en oefenpakketten die je dit collegejaar nodig hebt het hele jaar door gratis thuisgestuurd. Kijk voor meer informatie op onze [website](#). Een abonnement kost voor het hele jaar maar €99!

INHOUDSOPGAVE

WEEK 1 INLEIDING	BLZ. 5
WEEK 2 OVEREENKOMST	BLZ. 7
WEEK 3 NIETIGHEID & VERNIETIGBAARHEID	BLZ. 12
WEEK 4 NAKOMING	BLZ. 15

BLIJF ALTIJD OP DE HOOGTE!

Word lid van de WhatsApp-groep van jouw jaarlaag en word meteen op de hoogte gehouden van de nieuwste releases, acties en kortingen van Lawbooks. Scan de QR-code hiernaast met je telefoon om lid te worden.

@lawbooks.nl

@lawbookssamenvattingen

ONTDEK DE VOORDELEN VAN LAWBOOKS.

De meest volledige samenvattingen

Je krijgt niet alleen de literatuur, maar ook arrestanalyses, tips & tricks van ouderejaars, handige stappenplannen en de antwoorden van de werkgroepvragen.

We hebben ook oefenpakketten

Wil je vlak voor het tentamen je kennis testen? Wij zijn het enige bedrijf dat ook oefenpakketten verkoopt met handige oefenvragen, uiteraard voorzien van het antwoord.

Exact toegespitst op de stof

Onze samenvattingen worden exact toegespitst op de stof die je voor het tentamen moet kennen. Je leest geen letter te veel of te weinig.

Geschreven door de beste juristen

De samenvattingen worden geschreven door de beste afgestudeerde juristen en meesters in het recht. Hierdoor weet je zeker dat je de beste kwaliteit krijgt.

De verantwoorde keuze

Onze producten worden uitsluitend gedrukt op papier dat goedgekeurd is door het FSC. Lawbooks is een slimme én verantwoorde keuze.

10%
KORTING

KORTINGSCOUPON

Ga je voor het eerst samenvattingen bij Lawbooks bestellen? Gebruik bij het afrekenen de code **UTRECHT10** en krijg direct 10% korting op je eerste bestelling.

WEEK 1

INLEIDING

Introductie

Deze week maak je voor het eerst kennis met het privaatrecht. Voor deze week zijn er geen concrete stappenplannen. Je moet vooral veel theorie bestuderen en leren. Zie hiervoor de Lawbooks samenvatting. Niettemin zijn er een paar (belangrijke) termen die extra aandacht verdienen, omdat ze de basis vormen van (de komende weken van) dit vak. Deze worden hieronder in het kort genoemd.

Het rechtsgebied: plaats & doel

Het vermogensrecht (onderdeel van het privaatrecht) valt uiteen in:

- Het **goederenrecht**: dit rechtsgebied ziet op de relatie tussen een persoon en een goed; en
- Het **verbintenissenrecht**: dit rechtsgebied ziet op de relatie tussen twee personen.

Het woord 'recht' heeft in de Nederlandse taal echter twee betekenissen:

- Het **objectief recht**: De verschillende rechtsgebieden die er bestaan. Dus het geheel van regels die betrekking hebben op bijvoorbeeld verbintenissenrechten; en
- Het **subjectief recht**: Dit is een aan iemand toekomende bevoegdheid. Hierbij kunnen we een onderscheid maken tussen:
  - **Absolute rechten**: Deze rechten gelden tegenover iedereen.
  - **Relatieve rechten**: Deze rechten gelden slechts tegen een specifiek persoon.

Tip van Lawbooks: Bij dit vak focussen we op het verbintenissenrecht. Dit rechtsgebied gaat voornamelijk over relatieve rechten. Het goederenrecht (blok 3) gaat over absolute rechten.

Verbintenissen: wat zijn ze?

Een **verbintenis** is een vermogensrechtelijke verhouding tussen twee partijen krachtens welke de één (de schuldeiser) is gerechtigd tot een gedraging die de ander (de schuldenaar) verplicht is ten opzichte van hem te verrichten. Uit deze definitie blijkt dat een verbintenis twee kenmerken heeft:

1. Het gaat om een **verplichting**; en
2. De onderlinge band moet **vermogensrechtelijk van aard** zijn.

Het recht van de schuldeiser tegenover de schuldenaar op het verrichten van de prestatie heet **vorderingsrecht** (actieve kant); de daartoe staande rechtsplicht van de

schuldenaar tot het verrichten van die prestatie heet **schuld** (passieve kant). Het vorderingsrecht van de schuldeiser is dus een **subjectief vermogensrecht**.

Verbintenissen: hoe ontstaan ze?

Uit art. 6:1 BW blijkt dat een **verbintenis** op drie verschillende manieren kan ontstaan:

1. Op grond van **expliciete wettelijk bepalingen**: Denk bijvoorbeeld aan de zaakwaarneming (art. 6:198 BW) of de ongerechtvaardigde verrijking (art. 6:212 BW);
2. Door een **wettelijke verwijzing naar ongeschreven recht**: Denk bijvoorbeeld aan de 'restcategorie' van de onrechtmatige daad, waarover later meer.
3. Doordat het **past in het stelsel van de wet**: Dit is erkend in het bekende arrest 'Quint/Te Poel'.

Verbintenissen: welke zijn relevant?

Bij dit vak zullen de volgende verbintenissen de revue passeren:

- De **natuurlijke verbintenis** (art. 6:3 BW): Zie hiervoor deze week (week 1).
- De **overeenkomst** (art. 6:213 BW): Zie hiervoor week 2, 3 en 4.
- De **zaakwaarneming** (art. 6:198 BW): Zie hiervoor week 5.
- De **ongerechtvaardigde verrijking** (art. 6:212 BW): Zie hiervoor week 5.
- De **onverschuldigde betaling** (art. 6:203 BW): Zie hiervoor week 5.
- De **onrechtmatige daad** (art. 6:162 BW): Zie hiervoor week 6 en week 7.

De belangrijkste onderwerpen zijn zonder meer de overeenkomst en de onrechtmatige daad. Hier zijn dan ook de meeste weken aan gewijd.

Natuurlijke verbintenis

Een **natuurlijke verbintenis** is een rechtens **niet-afdwingbare verbintenis** (art. 6:3 lid 1 BW). Dat is bijzonder, want we hebben zojuist geleerd dat een van de kenmerken van de verbintenis is dat zij afdwingbaar is. Bij de natuurlijke verbintenis ligt dit dus anders.

De natuurlijke verbintenis kenmerkt zich aan haar actieve zijde als een vorderingsrecht zonder rechtsvordering en dus ook zonder verhaalsrecht. Aan haar passieve zijde is zij een schuld zonder aansprakelijkheid waardoor ze ook niet leidt tot uitwinbaarheid. Wel is er bij een natuurlijke verbintenis sprake van een 'natuurlijke schuldeiser' en een 'natuurlijke schuldenaar'. Wanneer de schuldenaar een natuurlijke verbintenis voldoet, komt hem achteraf geen beroep toe op onverschuldigde betaling (dit blijkt uit het voorgeschreven arrest 'Goudse Bouwmeester').

WEEK 2

OVEREENKOMST

Introductie

In week 2, 3 en 4 staan we stil bij de overeenkomst en de leerstukken die daarbij horen. Deze week beginnen we door de definitie en de totstandkoming van de overeenkomst te bestuderen. Dit betekent dat we ook de rechtshandeling gaan behandelen.

De rechtshandeling

De overeenkomst is een **meerzijdige rechtshandeling**, waarbij een of meer partijen jegens een of meer andere een verbintenis aangaan (art. 6:213 BW). Een kenmerk van een rechtshandeling is dat de (menselijke) handeling gericht moet zijn op het tot stand brengen van een **rechtsgevolg**. Titel 3.2 bevat een algemene regeling van de rechtshandeling. Men kan binnen de rechtshandeling een onderscheid maken tussen:

- **Meerzijdige rechtshandeling:** Voor de totstandkoming van een rechtshandeling wordt de samenwerking van meerdere personen vereist. Het beste voorbeeld is natuurlijk de overeenkomst (art. 6:213 BW). Binnen de categorie overeenkomst kunnen we een onderscheid maken tussen:
  - **Wederkerige overeenkomst:** volgens art. 6:261 BW is er sprake van een wederkerige overeenkomst *‘indien elk van beide partijen een verbintenis op zich neemt ter verkrijging van de prestatie waartoe de wederpartij zich daartegenover jegens haar verbindt’*. Denk hierbij aan koop.
  - **Eenzijdige overeenkomst:** bij een eenzijdige overeenkomst bestaat of bestaan er slechts aan één zijde een of meer meerdere verbintenissen. Denk hierbij aan de schenking.
- **Eenzijdige rechtshandeling:** Deze rechtshandeling kan door één persoon tot stand worden gebracht. Een samenwerking tussen meerdere personen is hier dus niet vereist. We kunnen deze vorm van rechtshandelingen verder onderscheiden in:
  - **Ongerichte eenzijdige rechtshandeling:** Deze is niet gericht tot een bepaalde persoon. Omdat ze tot niemand is gericht, hoeft ze voor haar geldigheid ook niet aan een of meer personen ter kennis zijn gebracht. Een voorbeeld is het opmaken van een testament.
  - **Gerichte eenzijdige rechtshandeling:** Deze is juist wél tot een of meer bepaalde personen gericht. De rechtshandeling moet, om geldig te zijn, de persoon in kwestie ook hebben bereikt. Een voorbeeld is het opzeggen van de huur door de huurder. Deze opzegging moet de verhuurder ook daadwerkelijk hebben bereikt!

Tip van Lawbooks: De overeenkomst is dus geregeld in Boek 6, maar omdat het tevens een rechtshandeling is moet je ook kijken naar de bepalingen in Boek 3, in het bijzonder titel 3.2

Het BW kent in titel 3.2 van Boek 3 een dubbele grondslag voor de totstandkoming van een rechtshandeling:

- Primair eist art. **3:33 BW** een op een rechtsgevolg gerichte wil die zich door een verklaring heeft geopenbaard. Op grond van art. 3:37 BW kan de verklaring, uitzonderingen daargelaten, in iedere vorm geschieden. Komen wil en verklaring niet overeen, dan komt geen rechtshandeling tot stand op grond van art. 3:33 BW. Er is immers sprake van **wilsontbreken**.
- Toch kan er op grond van **art. 3:35 BW** alsnog een rechtshandeling tot stand zijn gekomen. Dat zal het geval zijn indien een partij gerechtvaardigd mocht vertrouwen op de verklaringen van de ander (het leerstuk van het **gerechtvaardigd vertrouwen**).

Voorbeeld van Lawbooks

Klaas wil zijn oude fiets verkopen voor €200. Tegen Willem verklaart hij dat de fiets te koop is voor €180. Willem gaat akkoord. Hier is sprake van wilsontbreken aan de kant van Klaas, omdat zijn wil en verklaring niet met elkaar overeenstemmen. Op grond van art. 3:33 BW is er géén rechtshandeling (overeenkomst) tot stand gekomen. Op grond van art. 3:35 BW is er echter wél een rechtshandeling tot stand gekomen. Willem mocht gerechtvaardigd vertrouwen op de mededeling van Klaas dat de fiets te koop was voor €180. Dit is immers een normale prijs voor een dergelijke fiets. Op grond van art. 3:35 BW is nu wel een overeenkomst tot stand gekomen.

Op het bovenstaande simpele verhaal bestaan een paar uitzonderingen die de aandacht verdienen:

- De **redelijkheid en billijkheid** (art. 6:248 BW) kan zich verzetten tegen het gerechtvaardigd vertrouwen (art. 3:35 BW). Met andere woorden, ondanks het bestaan van het gerechtvaardigd vertrouwen (art. 3:35 BW) kan de redelijkheid en billijkheid belemmeren dat er een rechtshandeling tot stand komt. Zie in dit verband het arrest 'Westhoff/Spronsen'. Zie ook 'Saladin/HBU'.
- Indien sprake is van een **geestelijke stoornis** (art. 3:34 BW) wordt snel vermoed dat wil en verklaring niet met elkaar overeenstemmen. De partij die ten tijde van een verklaring last heeft gehad van een geestelijke stoornis, kan zich op art. 3:34 lid 1 BW beroepen. Erg sterk is het beroep op dit artikel niet, want de wederpartij kan zich gewoon beroepen op het gerechtvaardigd vertrouwen (art. 3:35 BW). Er komt dan alsnog een rechtshandeling tot stand. Zie in dit verband het arrest 'Eelman/Hin'.
- Vereist voor het verrichten van een rechtshandeling is dat de handelende partij **handelingsbekwaam** is. De wet bepaalt wie handelingsbekwaam is (zie art. 3:32 lid 1 BW). Een handeling die verricht is door een handelingsonbekwame is nietig.

dan wel vernietigbaar (art. 3:32 lid 2 BW). De wederpartij kan zich in dit geval **niet** beroepen op het gerechtvaardigd vertrouwen.

De overeenkomst

De definitie van de overeenkomst vinden we dus in art. 6:213 BW. Volgens art. 6:217 BW komt een overeenkomst tot stand door **aanbod** en **aanvaarding**. Hieronder gaan we deze begrippen nader toelichten.

Het aanbod

Het **aanbod** is een wilsverklaring (en dus zelf een eenzijdige rechtshandeling) die alle wezenlijke elementen voor de te sluiten overeenkomst bevat zodat de enkele aanvaarding door de wederpartij (ook een eenzijdige rechtshandeling) de overeenkomst tot stand kan brengen. Met het aanbod kunnen verschillen dingen gebeuren:

- Het kan worden **aanvaard** (dit spreekt voor zich, maar we noemen het voor de volledigheid);
- Het kan **onjuist worden overgebracht**: zie voor de gevolgen art. 3:37 lid 4 BW. Deze bepaling is voor het tentamen niet relevant;
- Het kan **de geadresseerde niet bereiken**: Zie voor de gevolgen art. 3:37 lid 3 BW. Deze mogelijkheid wordt hieronder toegelicht bij de aanvaarding;
- Het kan worden **ingetrokken**: Zie voor de voorwaarden art. 3:37 lid 5 BW;
- Het kan worden **herroepen**: Herroeping is echter niet meer mogelijk indien het aanbod onherroepelijk is of indien het al is aanvaard (art. 6:219 lid 1 BW). Dit ligt anders voor het vrijblijvende aanbod (art. 6:219 lid 2 BW). Herroeping is dan zelfs na aanvaarding nog mogelijk.
- Het kan **vervallen door tijdsverloop** (art. 6:221 lid 1 BW); en
- Het kan **vervallen door verwerping** (art. 6:221 lid 2 BW).

Tip van Lawbooks: Let op! Een advertentie waarin een **individueel bepaalde zaak** (zoals een huis) voor een bepaalde prijs te koop wordt aangeboden, is in beginsel slechts een uitnodiging om in onderhandeling te treden omdat ook de persoon van de koper en de verdere voorwaarden van de koop van belang kunnen zijn voor de aanbieder. Zie in dit verband het arrest *'Hofland/Hennis'*.

De aanvaarding

De **aanvaarding** bestaat uit de verklaring van de wederpartij dat ze het aan haar gedane aanbod aanvaardt. De aanvaarding moet in overeenstemming zijn met de inhoud van het aanbod (art. 6:225 BW) en ze dient te zijn gedaan op een moment dat het aanbod nog van kracht was (art. 6:221 BW). Een aanvaarding is zoals reeds gezegd een wilsverklaring. Dat betekent dat titel 3.2 ook van toepassing is op de verklaring.

Art. 3:37 lid 3 BW geeft aan wanneer een verklaring in werking treedt: *'Een tot een bepaalde persoon gerichte verklaring moet, om haar werking te hebben, die persoon hebben bereikt(...)'*.

Normaliter moet dus de verklaring de aanbieder hebben bereikt om haar werking te hebben. Als dit niet gebeurt, is er geen overeenkomst tot stand gekomen. In de tweede zin van art. 3:37 lid 3 BW staan echter drie uitzonderingen op deze regel. Er komt op grond van art. 6:224 BW jo. art. 3:37 lid 3, tweede zin, BW alsnog een overeenkomst tot stand, indien de aanvaarding de aanbieder niet bereikt door:

1. Diens handeling;
2. Een handeling van personen van wie hij aansprakelijk is; of
3. Omstandigheden die zijn persoon betreffen en rechtvaardigen dat hij het nadeel draagt.

Overzicht reeds besproken onderwerpen

Op je tentamen moet je (bijna) altijd het volgende rijtje afgaan indien het gaat om een overeenkomst:

- **Art. 6:213 BW:** De definitie van de overeenkomst benoemen;
- **Art. 6:217 BW:** Aangeven hoe een totstandkoming tot stand komt: door aanbod en aanvaarding;
- **Art. 3:33 BW:** De vereisten van het aanbod/de aanvaarding uitwerken, te weten de wil en de verklaring.

Op het tentamen gaat het tussen partijen altijd mis, dat betekent dat je ook moet kijken naar:

- **Art. 3:35 BW:** Het gerechtvaardigd vertrouwen; en
- **Art. 6:248 BW:** De redelijkheid en billijkheid.

Uitleg van overeenkomsten

Het beginsel van contractsvrijheid brengt met zich mee dat partijen vrij zijn om overeenkomsten te sluiten en zij bovendien vrij zijn te bepalen wat de inhoud van die overeenkomsten is. Wat moeten we echter doen als de inhoud van de overeenkomst niet duidelijk is? De inhoud van de prijsafspraken bepalen is een ingewikkeld proces. Strikt kijken naar de grammaticale uitleg van de overeenkomst is niet genoeg. Uitingen van de taal zijn immers alleen in hun context te begrijpen.

Sinds de jaren '70 weten we dat bij de uitleg van contractsbepalingen het aankomt *'op de zin die partijen in de gegeven omstandigheden over en weer redelijkerwijs van elkaar mochten verwachten'*.

Deze formulering staat bekend als de **Haviltex-norm**. Dit blijkt uit het bekende arrest *'Haviltex'*.

DE MEEST VERKOCHTE SAMENVATTING VAN UTRECHT.

We verkopen
jaarlijks **15.000**
samenvattingen
in Utrecht.

Al 8 jaar een begrip.
Alle studenten kiezen voor Lawbooks.

Lawbooks. Je beste studievriend.

Op zoek naar kwaliteitssamenvattingen zodat je goed voorbereid het tentamen in kunt gaan? Lawbooks is al 8 jaar de keuze van alle rechtenstudenten in Utrecht. Wij hebben duizenden studenten geholpen bij het halen van de tentamens én hun bachelor. Kijk voor meer informatie op www.lawbooks.nl/utrecht

WEEK 3

NIETIGHEID & Vernietigbaarheid

Introductie

Er bestaan gevallen waar een overeenkomst nietig of vernietigbaar is, zelfs als er gewoon sprake is van wilsovereenstemming. Wat is het verschil tussen de twee?

- Bij een **nietige overeenkomst** ontbreken van aanvang af de door partijen met het sluiten van de overeenkomst beoogde rechtsgevolgen;
- Bij een **vernietigbare overeenkomst** is sprake van een volkomen geldige overeenkomst. Deze overeenkomst kan echter met terugwerkende kracht door een van de partijen vernietigd worden.

De wet bepaalt wanneer sprake is van nietigheid of vernietigbaarheid. De wetgever kiest doorgaans slechts voor **nietigheid** wanneer hij de beoogde rechtgevolgen in het geheel ongewenst acht. Zie in dit verband bijvoorbeeld art. 3:40 BW (in strijd met de openbare orde etc.). Voor **vernietigbaarheid** kiest hij wanneer hij een van de bij de overeenkomst betrokken partijen een bijzondere bescherming wil geven.

Er zijn vier bronnen van nietigheid en vernietigbaarheid van overeenkomsten te onderscheiden:

1. **Wijze van totstandkoming**: Hierbij gaat het voornamelijk om de zogenaamde **wilsgebreken**, waarover zometeen meer. Een overeenkomst waaraan een wilsgebrek kleeft is vernietigbaar.
2. **Persoon van het contract**: Handelingsonbekwamen mogen géén overeenkomsten afsluiten. Overeenkomsten die gesloten zijn door handelingsonbekwamen zijn vernietigbaar.
3. **Vorm**: Als een overeenkomst niet voldoet aan de vormschriften die de wet daaraan stelt, is de overeenkomst in principe nietig (art. 3:39 BW).
4. **Inhoud van het contract**: Overtreding van de door de wet geschapen randvoorwaarden met betrekking tot de inhoud van de overeenkomst kan zowel nietigheid als vernietigbaarheid opleveren.

Bij dit vak spelen louter de wilsgebreken en de persoon van het contract een belangrijke rol. Op de volgende pagina gaan we kort stilstaan bij punt 1 en punt 2.

De wilsgebreken

Zoals we hebben geleerd vereist art. 3:33 BW voor een rechtshandeling een op een rechtsgevolg gerichte wil, die zich door een verklaring heeft geopenbaard. De term **wilsgebrek** geeft aan dat er sprake is van een wil die zich door een verklaring heeft geopenbaard, maar dat deze wil op een gebrekkige wijze tot stand is gekomen. Er bestaan vier soorten wilsgebreken:

1. **Dwaling** (art. 6:228 BW);
2. **Bedrog** (art. 3:44 BW);
3. **Bedreiging** (art. 3:44 BW); en
4. **Misbruik van omstandigheden** (art. 3:44 BW).

Tip van Lawbooks: De stappen die je moet zetten om te beoordelen of sprake is van een wilsgebrek komen uitgebreid terug in de Lawbooks samenvatting (DEEL A) en zijn daarom niet tevens opgenomen dit bestand. Neem nu deze stappen voor jezelf door in de papieren samenvatting.

De persoon

Art. 3:32 lid 1 BW bepaalt het volgende:

'Iedere natuurlijke persoon is bekwaam tot het verrichten van rechtshandelingen, voor zover de wet niet anders bepaalt.'

De wet geeft dus aan wanneer iemand niet bekwaam is om handelingen te verrichten. Als een handelingsonbekwame toch een rechtshandeling teweegbrengt, is deze vernietigbaar, aldus lid 2. In art. 3:32 BW staat echter niet wie nou precies handelingsonbekwaam is. Doorgaans zijn dat echter twee categorieën:

1. **Minderjarigen**; en
2. Personen die **onder curatele** staan.

Minderjarigen

De definitie van de minderjarige staat in art. 1:233 BW. In de Lawbooks samenvatting wordt uitgebreid ingegaan op de minderjarige en worden veel voorbeelden gegeven over de rol die de minderjarigheid speelt in een rechtshandeling. Met betrekking tot de minderjarige moet je in ieder geval de volgende drie **hoofdregels** kunnen dromen:

1. Een ouder of voogd van een minderjarige kan als zijn wettelijke vertegenwoordiger in naam van de minderjarige rechtshandelingen verrichten.

2. De minderjarige kan toestemming krijgen om handelingen te verrichten (art. 1:234 lid 1 BW). De toestemming kan ook verondersteld zijn (art. 1:234 lid 3 BW).
3. De minderjarige is zonder toestemming van zijn wettelijke vertegenwoordiger (of zonder de veronderstelling) handelingsonbekwaam.

Onder curatele

Meerderjarigen (personen ouder dan 18 jaar) kunnen ook handelingsonbekwaam zijn. Dat zal zich voordoen in de gevallen waarin zij **onder curatele** zijn gesteld. Op grond van art. 1:381 lid 2 BW is de onder curatele gestelde handelingsonbekwaam voor zover de wet niet anders bepaalt. De curandus vindt in de voor hem aangestelde curator zijn wettelijke vertegenwoordiger (art. 1:386 BW jo. art. 1:337 BW). Art. 1:378 lid 1 BW geeft de twee gronden waarop iemand onder curatele kan worden gesteld:

1. Lichamelijke of geestelijke stoornis (sub a);
2. Gewoonte van drank- of drugsmisbruik (sub b).

Met betrekking tot de onder curatele gestelde kunnen we de volgende **hoofdregels** geven:

1. Een ondercuratelegestelde mag handelingen verrichten met toestemming van zijn curator (art. 1:381 lid 3 BW).
2. Hij is bekwaam over gelden die zijn curator voor levensonderhoud aan hem ter beschikking heeft gesteld, in overeenstemming met deze bestemming, te beschikken (art. 1:381 lid 5 BW).
3. Hij is bekwaam om zelf aangaande zijn ondercuratelestelling in rechte op te treden of beroep in te stellen (art. 1:381 lid 6 BW).
4. Hij die vanwege verkwisting of gewoonte van drankmisbruik onder curatele gesteld is, blijft bekwaam tot het verrichten van familierechtelijke handelingen (art. 1:382 BW).

Tip van Lawbooks: Art. 3:35 BW biedt de wederpartij in beginsel géén bescherming tegen een beroep op handelingsonbekwaamheid. De wederpartij van bijvoorbeeld een minderjarige kan dus zich niet beroepen op het gerechtvaardigd vertrouwen.

Tip van Lawbooks: Verwar de term handelingsonbekwaam niet met de termen feitelijk onbekwaam en handelingsonbevoegd! **Feitelijk onbekwaam** houdt in dat iemand fysiek niet in staat is om een handeling te verrichten. De term **handelingsonbevoegd** ziet op een in de wet geregelde bijzondere ongeschiktheid van iemand om bepaalde rechtshandelingen te verrichten. Zie bijvoorbeeld art. 3:43 BW.

WEEK 4

NAKOMING

Introductie

De meest voor de hand liggende en meest normale wijze waarop een verbintenis tenietgaat, is het verrichten van de prestatie waartoe de schuldenaar krachtens de verbintenis verplicht is en de schuldeiser gerechtigd is. De wet noemt dit **nakoming**. Niet alleen verbintenissen uit overeenkomst, maar ook die uit de wet, zoals de onrechtmatige daad (hierover later meer), gaan door nakoming teniet. Wat kan de schuldeiser doen indien de schuldenaar niet nakomt? Deze vraag wordt nu beantwoord.

Recht op nakoming

Een verbintenis kan worden nagekomen door datgene te presteren wat verschuldigd is (art. 6:45 BW). De schuldeiser kan de nakoming ook afdwingen: hem komt een rechtsvordering toe (zie ook art. 3:296 e.v. BW). Op je tentamen zal je uiteraard een casus krijgen waarbij de schuldenaar niet nakomt (anders is de vraag wel erg makkelijk).

Welke mogelijkheden heeft een schuldeiser jegens zijn schuldenaar die uit een wederkerige overeenkomst zijn verplichtingen niet nakomt? In het algemeen heeft de schuldeiser de volgende mogelijkheden:

- Vordering tot **nakoming** (art. 3:296 BW);
- Vordering tot **nakoming met aanvullende schadevergoeding** (art. 3:296 en art. 6:74 jo. 6:85 BW);
- **Opschorting** (art. 6:262 BW);
- Vordering tot **vervangende schadevergoeding** (na omzetting, art 6:74 jo. 6:87 BW);
- **Ontbinding** (art. 6:265 BW) (alleen bij een wederkerige overeenkomst; soms door middel van inroeping van het reclamerecht, art. 7:39 BW);
- **Ontbinding met vordering tot aanvullende schadevergoeding** (art. 6:265 en art. 6:74 jo. 6:277 BW).

Op je tentamen is de kans het grootst dat er gevraagd wordt naar de nakoming met aanvullende schadevergoeding en/of de ontbinding. Deze twee leerstukken komen uitgebreid aan bod in de Lawbooks samenvatting. Zie voor de opschorting de Lawbooks samenvatting. Voor de volledigheid geven we op de volgende pagina's drie korte stappenplannen:

1. Eén stappenplan voor de **schadevergoeding**;

2. Eén stappenplan voor de **ontbinding**; en
3. Een stappenplan voor de **verzuimregeling** (het verzuim is een vereiste van zowel de schadevergoeding als de ontbinding. Het verzuim heeft zelf een aantal subvereisten waaraan voldaan moet worden. Die zullen we kort benoemen).

De vereisten voor schadevergoeding

De kern van afdeling 6.9.1 is art. 6:74 BW:

1. *'Iedere tekortkoming in de nakoming van een verbintenis verplicht de schuldenaar de schade die de schuldeiser daardoor lijdt te vergoeden, tenzij de tekortkoming de schuldenaar niet kan worden toegerekend.'*
2. *'Voor zover nakoming niet reeds blijvend onmogelijk is, vindt lid 1 slechts toepassing met inachtneming van hetgeen is bepaald in de tweede paragraaf betreffende het verzuim van de schuldenaar.'*

Als we aandachtig naar art. 6:74 lid 1 en lid 2 BW kijken, zien we dat aan vijf vereisten moet worden voldaan, voordat men in aanmerking kan komen voor een schadevergoeding:

1. Een **tekortkoming** in de nakoming van een verbintenis.
2. Er moet **schade** zijn in de zin van art. 6:95 BW.
3. **Causaal verband** tussen de schade en de tekortkoming (zie het woordje daardoor in lid 1).
4. De tekortkoming moet aan de schuldenaar kunnen worden **toegerekend** door een van de redenen van art. 6:75 BW:
  - a. **Door schuld**: drie soorten gradaties:
    - i. Opzet
    - ii. Bewuste roekeloosheid
    - iii. 'Gewone' schuld
  - b. **Krachtens de wet**: Dat kan op twee manieren:
    - i. Door tekortkomingen veroorzaakt door personen die de schuldenaar gebruikt voor de uitvoering van de verbintenis (art. 6:76 BW).
    - ii. Door tekortkomingen veroorzaakt doordat het gebruik van een ongeschikte zaak (art. 6:77 BW).
  - c. Door een **rechtshandeling**.
  - d. Volgens de **in het verkeer geldende opvattingen**.
5. Als nakoming niet al blijvend onmogelijk is, moet de schuldenaar tevens in **verzuim** zijn. Zie hiervoor art. 6:81 BW en verder. Verzuim wordt uitgelegd op de volgende pagina.

Tip van Lawbooks De vijf groen gemarkeerde woorden in het stappenplan hierboven geven de vereisten aan die terugkomen in art. 6:74 BW. Markeer deze woorden in je wettenbundel in art. 6:74 BW.

Het ontbindingsrecht

Bij de opschorting mag de wederpartij van de schuldenaar haar prestatie uitstellen, bij **ontbinding** mag de wederpartij van de schuldenaar haar prestatie afstellen. De ontbinding komt terug in art. 6:265 BW:

1. *'Iedere tekortkoming van een partij in de nakoming van een van haar verbintenissen geeft aan de wederpartij de bevoegdheid om de overeenkomst geheel of gedeeltelijk te ontbinden, tenzij de tekortkoming, gezien haar bijzondere aard of geringe betekenis, deze ontbinding met haar gevolgen niet rechtvaardigt.'*
2. *'Voor zover nakoming niet blijvend of tijdelijk onmogelijk is, ontstaat de bevoegdheid tot ontbinding pas, wanneer de schuldenaar in verzuim is.'*

Wie aandachtig leest, ziet dat voor de ontbinding eerst wel aan enkele vereisten moet zijn voldaan:

1. Er moet ten eerste sprake zijn van een **tekortkoming**. Toerekenbaarheid is echter niet vereist, dus men kan ook ontbinden in het geval van overmacht.
2. De ontbinding moet de tekortkoming **rechtvaardigen** (zie de tweede zin van lid 1).
3. Als nakoming niet blijvend of tijdelijk onmogelijk is, moet de schuldenaar ook in **verzuim** zijn. Zie hieronder de verzuimregeling.

De verzuimregeling

Het **verzuim** van de schuldenaar wordt geregeld in art. 6:81 BW: *'De schuldenaar is in verzuim gedurende de tijd dat de prestatie uitblijft nadat zij opeisbaar is geworden en aan de eisen van de artikelen 82 en 83 is voldaan, behalve voor zover de vertraging hem niet kan worden toegerekend of nakoming reeds blijvend onmogelijk is.'*

Wie goed kijkt, ziet dus twee vereisten:

1. De prestatie moet uitblijven, nadat zij **opeisbaar** is geworden.
2. Aan de vereisten van art. 6:82 BW en art. 6:83 BW moet zijn voldaan. Zowel art. 6:82 BW als art. 6:83 BW gaat over de **ingebrekestelling**. De ingebrekestelling is een subvereiste van het verzuim. Soms is een ingebrekestelling nodig, soms niet:
  - a. Art. 6:82 lid 1 BW geeft aan wanneer een ingebrekestelling nodig is: *'Het verzuim treedt in, wanneer de schuldenaar in gebreke wordt gesteld bij een schriftelijke aanmaning waarbij hem een redelijke termijn voor de nakoming wordt gesteld, en nakoming binnen deze termijn uitblijft.'*
  - b. Art. 6:83 BW geeft de drie gevallen aan wanneer een ingebrekestelling niet nodig is:

- i. Sub a: wanneer een voor de voldoening bepaalde termijn verstrijkt zonder dat de verbintenis is nagekomen, tenzij blijkt dat de termijn een andere strekking heeft.
- ii. Sub b: wanneer de verbintenis voortvloeit uit onrechtmatige daad of strekt tot schadevergoeding als bedoeld in artikel 6:74 lid 1 en de verbintenis niet terstond wordt nagekomen.
- iii. Sub c: wanneer de schuldeiser uit een mededeling van de schuldenaar moet afleiden dat deze in de nakoming van de verbintenis zal tekortschieten.

KIES OOK VOOR KWALITEIT.

Kies voor de best verkochte samenvatting van Utrecht en bestel je Lawbooks op www.lawbooks.nl/jaar1uu

Pakket voor blok 2 slechts €39,-

Alle samenvattingen, beschikbare oefenpakketten en uitwerkingen voor alle vakken van blok 2.

Jaarabonnement voor maar €99,-

Alle Lawbooks voor blok 2, 3 en 4 gratis thuis opgestuurd zodra ze beschikbaar zijn.

